

شناخت مسائل کودکان و نوجوانان

مسائل بالینی، رشدی، آموزشی و درمان

تألیف:

دکتر محمد سعید احمدی

(عضو هیات علمی دانشگاه فرهنگیان)

دکتر عاطفه خان‌محمدی

(دکتری تخصصی روانشناسی تربیتی)

شناخت مسائل کودکان و نوجوانان - مسائل بالینی، رشدی، آموزشی و درمان

تالیف: دکتر محمد سعید احمدی - دکتر عاطفه خان محمدی

ناشر: آوای نور

چاپ: اول 1403

شمارگان: 200 نسخه

شابک: 9 383-111-622-978

نشانی: تهران، میدان انقلاب، خیابان 12 فروردین، خیابان شهید وحید نظری، پلاک 99، طبقه دوم، تلفن: 66967355 و 66480882، نمایر: 350000

قیمت 350000 تومان

همه حقوق برای مترجم محفوظ است.

عنوان و نام پدیدآور	: احمدی، محمدسعید، شناخت مسائل کودکان و نوجوانان: مسائل بالینی، رشدی، آموزشی و درمان/ تالیف محمدسعید احمدی، عاطفه خان‌محمدی.	سرشناسه
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۴۰۳.	
مشخصات ظاهری	: ۹۷۸-۶۲۲-۳۸۳-۱۱۱-۹	
شابک		
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا	
یادداشت	: کتابنامه.	
موضوع	: کودکان -- روان‌شناسی	
	Child psychology	
	Adolescent psychology	
اختلالات رفتاری در کودکان	: Behavior disorders in children	
اختلالات رفتاری در نوجوانان	: Behavior disorders in adolescence	
شناختدرمانی کودکان	: Cognitive therapy for children	
شناختدرمانی نوجوانان	: Cognitive therapy for teenagers	
شناسه افزوده	: -	
رده بندی کنگره	: BF721	
رده بندی دیوبی	: ۱۵۵/۴	
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۸۲۸۰۳۹	
اطلاعات رکورد	: فیبا	
کتابشناسی		

فهرست

پیشگفتار

فصل اول مقدمه ای بر مسائل و مشکلات کودکان و نوجوانان....

.....مقدمه فصل.....

..... تقسیم‌بندی سنی.....

..... دوران کودکی و نوجوانی.....

..... مشکلات و مسائل کودکان و نوجوانان.....

..... ضرورت شناخت مسائل کودکان و نوجوانان.....

..... دسته بندی مسائل کودکان و نوجوانان.....

..... نقش و جایگاه خانواده.....

..... غنی سازی.....

..... فصل دوم نظریه ها و دیدگاه های مختلف درباره دوران کودکی و نوجوانی.....

..... مقدمه فصل.....

..... دیدگاه بیاژه(1980-1996).....

..... دیدگاه اریکسون(1902-1994) ۵ بر.....

..... دیدگاه آرنولد گزل(1880-1961).....

..... دیدگاه فروید (1856-1939).....

..... دیدگاه آنافروید (1895 - ۱۹۸۲).....

..... دیدگاه رفتارگرایی اسکینر(1904-1990).....

..... دیدگاه جان بالبی.....

..... تعاریف و نظریات سنتی و جامعه‌شناختی.....

..... نظریات پیش جامعه‌شناختی کودک.....

..... دیدگاه اسلام درباره مراحل رشد و تکامل کودکان و نوجوانان.....

..... غنی سازی.....

..... فصل سوم خصوصیات و ویژگی های دوران کودکی و نوجوانی .....

..... مقدمه فصل.....

..... اهمیت شناخت خصوصیات و ویژگیهای کودکان و نوجوانان.....

..... خصوصیات و ویژگیهای کودکان از جنبه‌های مختلف رشد(جسمانی، اجتماعی، شناختی، عاطفی و...).....

..... اوایل کودکی.....

..... اواسط کودکی.....

..... خصوصیات و ویژگیهای نوجوانان از جنبه‌های مختلف رشد(جسمانی، اجتماعی، شناختی، عاطفی و...).....

..... غنی سازی.....

..... فصل چهارم انواع اختلالات شایع در کودکان و نوجوانان و مسائل مرتبط با آنان .....

.....	مقدمه فصل
.....	تعريف اختلالات رفتاری
.....	ملاک های اختلال رفتاری
.....	علل اختلالات رفتاری
.....	اثرات اختلال رفتاری
.....	طبقه بندی انواع اختلالات رفتاری در کودکان و نوجوانان
.....	دروغگویی
.....	دزدی
.....	حسادت
.....	ترس
.....	لجبازی و نافرمانی
.....	بددهنی
.....	پر حرفی
.....	بی نظمی
.....	خودکم بینی یا احساس حقارت
.....	کمرهایی
.....	شبادراری یا بیاختیاری ادرار
.....	درمان بی اختیاری ادرار
.....	ناخن جویدن
.....	وسواس تمیزی
.....	دنдан قروچه
.....	مکیدن انگشتان
.....	کوبیدن سر به زمین یا تکان دادن بدن
.....	اختلالات اضطرابی و استرس
.....	اختلال نقص توجه-بیشفعالی
.....	اختلال افسردگی
.....	اختلال اتیسم
.....	اختلالات یادگیری شایع
.....	غنى سازی

فصل پنجم مسائل مرتبط با انواع رفتارهای پر خطر در کودکان و نوجوانان

.....	مقدمه فصل
.....	تعريف رفتارهای پر خطر

ضرورت آگاهی از رفتارهای پرخطر

نقش والدین در بروز رفتارهای پر خطر

بزهکاری

خودکشی

اعتباد و سوء مصرف مواد و دارو

خشونت و پرخاشگری

غنى سازى

فصل ششم مسائل مربوط به بلوغ و تربیت جنسی در کودکان و نوجوانان

مقدمه فصل

رشد جنسی نوجوانی

بلوغ

تغییرات هورمونی

تصور بدنی

رؤیاهای شبانه و احتلام

اثرات بلوغ زودرس و دیررس

استمناء

قاعدگی

مسائل شایع جنسی در کودکان

مفهوم تربیت جنسی در کودکان و نوجوانان

نظریههای تربیت جنسی

نظریههای اخلاقی و تربیت جنسی

نظریههای روانشناسی و تربیت جنسی

اثرات منفی عدم آموزش جنسی

کودک آزاری

خودآزاری

برنامههای پیشگیری و درمان قربانیان مسائل جنسی

غنى سازى

فصل هفتم مسائل و مشکلات تحصیلی در کودکان و نوجوانان

مقدمه فصل

مدرسه

پیشرفت تحصیلی

.....افت تحصیلی در کودکان و نوجوانان
.....دیدگاههای مختلف درباره مسائل و مشکلات تحصیلی
.....غنى سازی

فصل هشتم مسائل مربوط به تغذیه در کودکان و نوجوانان

.....مقدمه فصل
.....غذا و نیازهای تغذیهای
.....گروههای غذایی و عادات غذایی سالم
.....رفتارهای تغذیهای نامطلوب و مشکلات تغذیهای در کودکان و نوجوانان
.....مشکلات تغذیهای
.....اختلالات گوارشی شایع
.....رابطه استرس های زندگی و بیماری های گوارشی
.....غنى سازی

فصل نهم مسائل مربوط به سلامت و تحرک در کودکان و نوجوانان

.....ورزش
.....عملکرد ورزشی
.....حرکات موزون
.....تفریح
.....ورزشی های مناسب و میزان تحرک مورد نیاز کودکان و نوجوانان در سنین مختلف
.....عوامل کم تحرکی در کودکان و نوجوانان
.....پیامدهای بیحرکتی و عدم تحرک در کودکان و نوجوانان
.....غنى سازی

فصل دهم مسائل مربوط به کار کودکان و نوجوانان

.....مقدمه فصل
.....تعاریف
.....قوانين و سنین مربوط به کار کودکان و نوجوانان
.....کودک کار
.....انواع شغلهایی که کودکان به آن میپردازند
.....مزایا و معایب بکارگیری کودکان در مشاغل مختلف
.....وضعیت کار کودکان براساس خاستگاه شهری یا روستایی آنان
.....نقش والدین در کار کودکان

بررسی وضعیت مطلوب در مواجهه با کار کودکان
غنى سازى

فصل یازدهم مسائل مربوط به اوقات فراغت و بیکاری در کودکان و نوجوانان

مقدمه فصل

تعاریف و مفاهیم

اوقات فراغت، مشکل اجتماعی

دیدگاههای مربوط به اوقات فراغت

وظیفه عملکرد اوقات فراغت

ویژگیهای اوقات فراغت

طراحی برنامه فوق برنامه

راههای کم نمودن آسیب‌های اوقات فراغت

راهها و روش‌های پر کردن اوقات فراغت برای کودکان و نوجوانان

غنى سازى

فصل دوازدهم مسائل مربوط به تکلم و زبان گفتاری در کودکان و نوجوانان

مقدمه فصل

تکلم و زبان گفتاری

تکلم و زبان گفتاری بر حسب سنین مختلف

تحول پیش زبانشناختی

نخستین گفتار غیرترکیبی

اکتساب آواهای

نخستین گفتار ترکیبی

عوامل موثر بر رشد زبان و گفتار کودکان

مسائل و مشکلات شایع گفتاری در کودکان و نوجوانان

غنى سازى

فصل سیزدهم مسائل مربوط به رسانه‌های جمعی، فضای مجازی و فناوری‌های نوین

مقدمه فصل

فضای مجازی

مزایای استفاده از فضای مجازی

معایب، مسائل و آسیب‌های فضای مجازی

..... آسیبهای روانی و شخصیتی	
..... آسیبهای خانواده	
..... آسیبهای اخلاقی و فرهنگی	
..... ویژگیهای روانشناسی فضای مجازی	
..... راهکارها	
..... غنی سازی	
فصل چهاردهم مشاوره و راهنمایی کودکان و نوجوانان	
..... مقدمه فصل	
..... مفهوم مشاوره کودک و نوجوان	
..... اهداف مشاوره با کودکان و نوجوانان	
..... زمان مناسب جهت مراجعته به مشاور	
..... انتخاب یک مشاور مناسب	
..... آشنایی با مراکز مشاوره کودکان و نوجوانان	
..... غنی سازی	
..... منابع	

پیشگفتار

یکی از مهم‌ترین زمینه‌های مورد بحث در آموزش و روانشناسی امروز، ویژگی‌ها و مسائل کودکان و نوجوانان است و هریک از متخصصان و روانشناسان مختلف دیدگاه‌های گوناگونی در این زمینه دارند. اهمیت این امر از آن‌جا ناشی می‌شود که دوران کودکی و نوجوانی از سنین بسیار مهم و تاثیر گذار زندگی هستند. تربیت کودکان و نوجوانان، علیرغم این که مسئله‌ای آسان به نظر می‌رسد، اما در عین حال بسیار دشوار و حساس است. پایه‌های تربیتی کودکان در خانواده نهاده می‌شود و سپس در مدرسه ادامه پیدا می‌کند. بنابراین، آشنایی والدین و مربیان و معلمان با روش‌های تربیت کودکان و نوجوانان و مسائل پیش روی آن‌ها، حائز اهمیت است. بدیهی است که سهل‌انگاری در تربیت کودکان و نوجوانان و عدم آگاهی از مسائل مختلف آنان، آسیب‌های جبران ناپذیری بر خود کودکان و نوجوانان، خانواده و سپس بر جامعه خواهد گذاشت. از این رو سرمایه‌گذاری در زمینه تربیت صحیح کودکان و نوجوانان و همچنین برنامه‌ریزی در زمینه رفع مسائل آنان از هر جهت سودمند و ضروری می‌باشد. آشنایی دانشجو معلمان با مسائل کودکان و نوجوانان در زمینه‌های مختلف باعث می‌گردد آنان توانایی لازم برای شناخت، بررسی و ارزیابی مسائل را داشته باشند و بتوانند راه‌های مناسب و هوشمندانه‌ای برای حل مسائل و مشکلات آنان ارائه نمایند، و از این طریق زمینه تربیت بهینه کودکان و نوجوانان در جنبه‌های مختلف رفتاری، شناختی، عاطفی، اجتماعی، اخلاقی، علمی و... را به نحو مطلوبی فراهم سازند.

